

**ДОКЛАД
ОТ
АЛЕКСАНДЪР НИКОЛОВ – МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА
И**

**АСЕН ВАСИЛЕВ – ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ ПО ЕВРОФОНДОВЕТЕ
И МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ**

Относно: Проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Наредба за определяне на концесионното плащане за добив на подземни богатства по Закона за подземните богатства

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, чл. 61, ал. 3 от Закона за подземните богатства и § 89, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредба на Закона за изменение и допълнение на Закона за подземните богатства (обн. ДВ, бр. 79 от 2020г.), предлагаме на Вашето внимание проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Наредба за определяне на концесионното плащане за добив на подземни богатства по Закона за подземните богатства.

Със Закона за подземните богатства (ЗПБ) е регламентирано задължението на концесионера за заплащане на концесионно плащане, като съгласно чл. 61, ал. 1 от цитирания нормативен акт размерът на концесионното плащане се определя в зависимост от вида, групата и ценността на подземните богатства, както и от специфичните условия за осъществяване на добива и първичната преработка.

Към момента принципите, по които се определя концесионното плащане за добив на подземни богатства и начините за определяне на конкретния му размер са регламентираны с Наредбата за принципите и методиката за определяне на

концесионното възнаграждение за добив на подземни богатства по реда на Закона за подземните богатства (Наредбата). Наредбата е обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 59 от 1999г., с последващи изменения и допълнения, обнародвани в „Държавен вестник“, бр. 46 от 12 юни 2007г. Съгласно чл. 3 от цитираната Наредба концесионното възнаграждение зависи от икономическата изгода, която концесионерът получава от добитото подземно богатство и се определя въз основа на източниците на икономическата изгода, размера на фактическата или очакваната икономическа изгода и начина на разпределяне на икономическата изгода между концесионера и концедента.

Със Заповед № Е-РД-16-461/22.06.2021г. и Заповед № Е-РД-16-62/02.02.2022г. на министъра на енергетиката бяха сформирани работни групи, включващи представители на дирекция „Икономическа и социална политика“ в Министерския съвет, на Министерството на финансите и специализираната администрация на Министерството на енергетиката, подпомагаща министъра на енергетиката при осъществяването му на нормативно установените функции на единен орган по управление на подземните богатства, които да предложат проект на нормативен акт за изменение и допълнение на Наредбата за принципите и методиката за определяне на концесионното възнаграждение за добив на подземни богатства по реда на Закона за подземните богатства (обн. ДВ, бр. 59 от 1999г., изм. и доп. ДВ, бр. 46 от 2007г.).

Изработването на проекта на нова Наредба за определяне на концесионното плащане за добив на подземни богатства по Закона за подземните богатства е в изпълнение на задължението, произтичащо от разпоредбата на § 89, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредба на Закона за изменение и допълнение на Закона за подземните богатства (обн. ДВ, бр. 79 от 2020г.).

Съгласно чл. 61, ал. 3 от ЗПБ конкретният размер на концесионното плащане за добив на подземни богатства по чл. 2, ал. 1 от закона, включително минималният му размер, се определя съгласно наредба, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на енергетиката и на министъра на финансите. Съгласно § 89, ал. 1 от преходните и заключителни разпоредба на Закона за изменение и допълнение на Закона за подземните богатства, Министерският съвет приема наредбата по чл. 61, ал. 3 в едногодишен срок от влизането в сила на закона.

Целите на предложения проект на наредба са:

- размерът на дължимото концесионно плащане за добив на подземни богатства по реда на ЗПБ да бъде адаптиран към динамичните икономически условия, свързани с интензивното развитие на миннодобивния отрасъл – търсене, проучване и добив на подземни богатства;

- по-справедливо разпределение на икономическите ползи от добива на подземни богатства между концедент и концесионер, при отчитане възвръщаемостта на вложените инвестиции при добива, невъзобновяемия характер на публичния ресурс, източник на ползите и пазарното търсене на крайните продукти от него.

Към 1 март 2022г. действащи са 528 концесионни договора за добив на подземни богатства, разпределени по групи подземни богатства, както следва:

1. метални полезни изкопаеми – 21 договора
2. неметални полезни изкопаеми – индустриални минерали – 74 договора
3. нефт и природен газ – 18 договора
4. твърди горива – 15 договора
5. строителни материали – 325 договора
6. скалнооблицовъчни материали – 74 договора
7. минни отпадъци – 1 договор.

Съответно приходите от концесионна дейност (без таксите, които се събират по ЗПБ и по Закона за държавните такси) за 2018г., за 2019г., за 2020 г. и за 2021г. се разпределят, както следва:

За 2018г. приходите са в общ размер на 89 373 249 лв., от които:

приходи от концесионни плащания - 71 385 603 лв.

приходи от данък върху добавената стойност - 14 300 951 лв.

приходи от лихви и неустойки - 3 589 403 лв.

приходи от бонуси при подписване на договори за търсене и проучване или за проучване на подземни богатства (при провеждане на конкурсни процедури) – 95 742 лв.

приходи от продажба на тръжни/конкурсни книжа - 1 550 лв.

По групи подземни богатства, постъпленията от концесионни плащания без ДДС са разпределени, както следва:

енергийни полезни изкопаеми - нефт, природен газ и твърди горива – 18 022 928 лв.

метални полезни изкопаеми – 32 566 000 лв.

неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали – 5 566 821 лв.

строителни и скалнооблицовъчни материали – 15 229 854 лв.

За 2019г. приходите са в общ размер на 86 591 461 лв., от които:

приходи от концесионни плащания – 71 797 355 лв.

приходи от данък върху добавената стойност – 14 383 278 лв.

приходи от лихви и неустойки - 284 455 лв.

приходи от бонуси при подписване на договори за търсене и проучване или за

проучване на подземни богатства (при провеждане на конкурсни процедури) – 41 156 лв.

приходи от продажба на тръжни/конкурсни книжа – 85 217 лв.

По групи подземни богатства, постъпленията от концесионни възнаграждения без ДДС са разпределени, както следва:

енергийни полезни изкопаеми - нефт, природен газ и твърди горива – 19 213 851 лв.

метални полезни изкопаеми – 30 081 266 лв.

неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали – 5 702 252 лв.

строителни и скалнооблицовъчни материали – 16 799 986 лв.

За 2020г. приходите са в общ размер на 97 188 733 лв., от които:

приходи от концесионни плащания – 77 515 967 лв.

приходи от данък върху добавената стойност – 15 510 456 лв.

приходи от лихви и неустойки - 4 115 960 лв.

приходи от бонуси при подписване на договори за търсене и проучване или за проучване на подземни богатства (при провеждане на конкурсни процедури) – 46 350 лв.

По групи подземни богатства, постъпленията от концесионни плащания без ДДС са разпределени, както следва:

енергийни полезни изкопаеми - нефт, природен газ и твърди горива – 14 116 348 лв.

метални полезни изкопаеми – 38 728 456 лв.

неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали – 5 926 931 лв.

строителни и скалнооблицовъчни материали – 18 744 232 лв.

За 2021г. приходите са в общ размер на 114 627 820 лв., от които:

приходи от концесионни плащания – 92 655 394 лв.

приходи от данък върху добавената стойност – 18 534 236 лв.

приходи от лихви и неустойки - 3 438 189 лв.

приходи от бонуси при подписване на договори за търсене и проучване или за проучване на подземни богатства (при провеждане на конкурсни процедури) – 765 000 лв.

По групи подземни богатства, постъпленията от концесионни плащания без ДДС са разпределени, както следва:

енергийни полезни изкопаеми - нефт, природен газ и твърди горива – 10 478 670 лв.

метални полезни изкопаеми – 52 596 286 лв.

неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали – 6 741 049 лв.

строителни и скалнооблицовъчни материали – 22 074 389 лв.

В съответствие с разпоредбата на чл. 61, ал. 3 от ЗПБ (ред. ДВ, бр. 96 от 2017г.) по бюджета на общините по местонахождение на обектите на концесия за посочените периоди са постъпили съответно приходи в общ размер на 35 734 292 лв. за 2018г., 35 881 274 лв. за 2019г., 38 482 936 лв. за 2020г. и 45 743 603 лв. за 2021г.

Въз основа на практическите резултати от прилагането на действащата Наредба за принципите и методиката за определяне на концесионното възнаграждение за добив на подземни богатства по реда на Закона за подземните богатства, се предлага изменение по отношение размера на дължимото концесионно плащане за добив на подземни богатства по реда на ЗПБ, както следва:

- **Метални полезни изкопаеми**

Действащата към момента Методика не предвижда заплащане на концесионно плащане в случаите, когато концесионерът не осъществява добив на подземни богатства от находище на метални полезни изкопаеми. Предвижда се заплащане на минимално концесионно плащане в случай, че не се осъществява добив на подземни богатства, като размерът на минималното плащане не може да бъде по-нисък от стойността, определена на базата на 50 на сто от предвидения средногодишен добив за срока на концесията и минималната граница на концесионното плащане.

Предлага се изменение на минималната и максималната граница на концесионното плащане - вместо 0,8% минималната граница се определя на 4%, а вместо 4% максималната граница се определя на 12%.

Запазва се въведения през 2007г. принцип „плъзгаща се скала“, при който размерът на концесионното плащане се определя в зависимост от рентабилността на нетните приходи от продажби на добитите от обекта на концесията подземни богатства. По този начин се постига по-справедливо разпределение на ползите между концесионера и концедента от осъществяване на дейността. По този начин концесионното плащане е функция от общите ползи от концесионната дейност, справедливо разпределени между страните по концесионното правоотношение.

При прилагане на този принцип държавното вземане нараства с повишаване на рентабилността, като максималният процентен размер на концесионното плащане е 12 на сто при рентабилност 50 на сто и над нея. По този начин държавата ще получава повече приходи при експлоатацията на рентабилни находища на подземни богатства.

- **Неметални полезни изкопаеми – индустриални минерали**

Предвижда се двукратно увеличаване на процентния размер на концесионното плащане - 8 на сто от базата за изчисляване на концесионното плащане; стойностите на концесионното плащане за единица добито подземно богатство са увеличени два пъти и стойностите на концесионното плащане за

единица добито подземно богатство ще се индексират при базова статистическа информация за цените за 2020г. Базата за определяне на минималният размер на дължимото годишно концесионно плащане се променя от 30 на сто на 50 на сто от средногодишния добив за срока на концесията;

- Нефт и природен газ:

Предвижда се отпадане на избора на концедента да определя размера на концесионното плащане като процент от brutния добив или общия приход от дейността, свързана с обекта на концесия, чрез скала на R-фактор. Размерът на концесионното плащане ще се определя само като процент от общия приход от дейността, свързана с обекта на концесия чрез скала на R-фактор.

Процентът на концесионното плащане е увеличен два пъти; предвидено е заплащане на минимално концесионно плащане за добив на нефт и природен газ, като същото не може да бъде по-ниско от стойността, определена на базата на 50 на сто от предвидения средногодишен добив за срока на концесията и минималния процент на концесионното плащане в следните граници:

R-фактор	Процент на концесионното плащане	
< 1,50	5%	
1,50-1,74	10%	
1,75-1,99	15%	до 19,8%
2,00-2,49	20%	до 24,9%
2,50-2,99	25%	до 44,6%
=и> 3,00	50%	до 60%

При стойност на R-фактора от 1,75 до 1,99 формира концесионно плащане от 15% до 19,8% от общия приход от дейността, като всяко увеличение на R-фактора с 0,01 увеличава процента на концесионното плащане с 0,20%;

При стойност на R-фактора от 2 до 2,49 формира концесионно плащане от 20,00% до 24,9% от общия приход от дейността, като всяко увеличение на R-фактора с 0,01 увеличава процента на концесионното плащане с 0,1%;

При стойност на R-фактора от 2,50 до 2,99 формира концесионно плащане от 25,00% до 44,6% от общия приход от дейността, като всяко увеличение на R-фактора с 0,01 увеличава процента на концесионното плащане с 0,4%;

При стойност на R-фактора, равна на или над 3,00 формира концесионно плащане от 50,0% до 60,0% от общия приход от дейността, като всяко увеличение на R-фактора с 0,01 увеличава процента на концесионното плащане с 0,2%.

Средногодишният добив се определя с предложението за предоставяне на концесия въз основа на финансово-икономическия анализ или обосновка, изготвена от концесионера.

- Твърди горива

Предвижда се отпадане на избора на концедента да определя размера на концесионното плащане като процент от brutния добив или общия приход от дейността, свързана с обекта на концесия, чрез скала на R-фактор; размерът на концесионното плащане ще се определя само като процент от общия приход от дейността, свързана с обекта на концесия чрез скала на R-фактор; процентът на концесионно плащане е увеличен два пъти; предвидено е заплащане на минимално концесионно плащане за добив на твърди горива, като същото не може да бъде по-ниско от стойността, определена на базата на 50 на сто от предвидения средногодишен добив за срока на концесията и минималния процент на концесионното плащане в следните граници:

R-фактор	Процент на концесионното плащане
< 1,00	5,0%
1,00-1,49	6,0%
1,50-1,99	8,0%
2,00-2,49	12,0%
2,50-3,00	16,0%
> 3,00	20,0%

Средногодишният добив се определя с предложението за предоставяне на концесия въз основа на финансово-икономическия анализ или обосновка, изготвена от концесионера.

- Строителни и скалнооблицовъчни материали

Предвижда се увеличаване на процентния размер на концесионното плащане за добив на строителни материали два пъти - от 7 на сто на 14 на сто от базата за изчисляване на концесионното плащане; процентният размер на концесионното плащане за добив на скалнооблицовъчни материали също е увеличен два пъти - от 4 на сто на 8 на сто от базата за изчисляване на концесионното плащане; стойностите на концесионното плащане за единица добито подземно богатство са увеличени два пъти и стойностите на концесионното плащане за единица добито подземно богатство ще се индексират при базова статистическа информация за цените за 2020г.; базата за определяне на минималният размер на дължимото годишно концесионно плащане се променя от 30 на сто на 50 на сто от средногодишния добив за срока на концесията; дължимото концесионно плащане за добив на скалнооблицовъчни материали се формира като сбор от дължимото концесионното плащане за добитите подземните богатства, използвани като скалнооблицовъчни материали и дължимото концесионното плащане за добитите подземните богатства, използвани за строителни цели.

Чрез предложеното изменение се цели справедливо разпределение на ползите между страните по концесионното правоотношение, при отчитане на пазарното търсене на крайните строителни продукти, породени от динамично развиващия се строителен отрасъл.

Проектът на Наредба е съобразен с групите подземни богатства, регламентирани с чл. 2, ал. 1 от ЗПБ, респ. от неговия обхват са изключени скъпоценните и полускъпоценните камъни.

Предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет, поради което е приложена финансова обосновка на основание чл. 35, ал. 1, т. 4, б. „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Проектът на Постановление на Министерския съвет е съгласуван в съответствие с разпоредбите на чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация и на основание чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове е публикуван за обществено обсъждане на интернет страницата на Министерството на енергетиката, на интернет страницата на Министерството на финансите и на Портала за обществени консултации на

Министерския съвет. Получените становища, заедно със справка за приетите и неприетите бележки, са приложени към настоящия доклад.

Предложеният проект на Постановление не е свързан с транспониране на актове на Европейския съюз, поради което не се налага да бъде изготвена справка за съответствие с европейското право.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

С оглед изложеното, на основание чл. 61, ал. 3 от Закона за подземните богатства и § 89, ал. 1 от Преходните и заключителни разпоредба на Закона за изменение и допълнение на Закона за подземните богатства (обн. ДВ, бр. 79 от 2020г.) и чл. 8, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, предлагаме на Министерския съвет да приеме приложения проект на Постановление на Министерския съвет за приемане на Наредба за определяне на концесионното плащане за добив на подземни богатства по Закона за подземните богатства.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Проект на Постановление на Министерския съвет;
2. Проект на Наредба за определяне на концесионното плащане за добив на подземни богатства по Закона за подземните богатства;
3. Финансова обосновка;
4. Частична предварителна оценка на въздействието;
5. Становище на дирекция „Модернизация на администрацията“ в Администрацията на Министерския съвет по частичната предварителна оценка на въздействието;
6. Справка за съгласувателни становища;
7. Съгласувателни становища по чл. 32 от УПМСНА;
8. Съобщение за средствата за масово осведомяване.

АЛЕКСАНДЪР НИКОЛОВ
Министър на енергетиката

АСЕН ВАСИЛЕВ
*Заместник министър-председател по
еврофондовете и министър на финансите*

